

**Onderwerp: Commissie monitoring waddengas 2006**

Verslag op hoofdlijnen bijeenkomst d.d. 10 december 2009.

Plaats: NAM Assen.

	<b>Cie-leden</b>	<b>Namens</b>	<b>Expertise</b>	<b>Aanwezig</b>
1	J. Hoogland (JH)		Voorzitter	x
2	U. Hosper (UH) H. de Vries (HV)*	It Fryske Gea	Biologie	x
3	H. van Kersen (HK) M. Van Leeuwen*(ML)	Waddenvereniging	Communicatie Marine Biologie	mka
4	E. Lammerts (EL) M. Firet (MF)*	Staatsbosbeheer	Ecologie	mka
5	A. Prakken (AP) * E. Nuijen (EN)	Rijkswaterstaat	Kustbeheer	x
6	T. Willemsma (TW) H. Harmsma (HH) *	Gemeente Dongeradeel	Bestuurlijk Juridisch	mka
7	P. Bot (PB)	Provincie Friesland	Planologisch Bestuurlijk	mka

	<b>Secretariaat</b>	<b>Namens</b>	<b>Expertise</b>	<b>Aanwezig</b>
	P. van de Water (PW)	NAM	Juridisch Bestuurlijk Secretaris	x
	G. Wintermans (GW)	NAM	Ecologie plv secretaris	x
	J.W. Resink	NAM	Asset Manager	

x= aanwezig

\*= vaste plaatsvervanger

<b>nr</b>	<b>Omschrijving</b>	<b>Actie</b>
1	Verslag van vorige vergadering van 15 mei 2009 wordt ongewijzigd vastgesteld.	
2	<p>Rapportages monitoring/meetrappen over 2008: De rapportages zijn ingediend op 29 mei jl.. Momenteel liggen de rapportages voor advies bij de Auditcommissie. Deze heeft aan NAM diverse vragen en opmerkingen mede ten aanzien van het ingediende lodingenrapport. Naar aanleiding daarvan is het ingediende lodingenrapport gereviseerd in november 2009 en zijn diverse vragen beantwoord door NAM. Op 7 december 2009 is er overleg geweest tussen EZ/LNV/NAM en de Audit commissie. In dat verband zijn er wederom diverse vragen gesteld over het aangepaste lodingenrapport. Deze vragen zullen beantwoord moeten worden door RWS (januari 2010). In maart 2010 wordt het advies van de Auditcommissie verwacht over de ingediende rapportages over 2008.</p> <p>nb: het aangepaste lodingen rapport is op 8 december 2009 per mail toegezonden aan de leden van de Commissie monitoring waddengas 2006</p> <p><u>Toelichting op lodingenrapport (GW)</u> Aan de hand van de lodinggegevens van RWS van de afgelopen 23 jaar (4 cycli 1985-2008) is door NAM een rapportage samengesteld over ontwikkelingen in hoogteligging en oppervlakte van het wad. Nadat de rapportage was afgerond heeft NAM een rapport ontvangen mbt de manier waarop de lodingen van RWS zijn uitgevoerd en bewerkt. Een en ander naar aanleiding van het overstappen op een nieuwe lodingmethodiek. Het rapport is opgesteld door Periplus Consultancy in opdracht van RWS. Uit de rapportage is gebleken dat de lodinggegevens uit de 4<sup>de</sup> cyclus niet kunnen worden vergeleken met die van</p>	

	<p>cycli 1 t/m 3. Het gemiddelde verschil in hoogteligging van de metingen bedraagt ca 10 cm met een standaard afwijking van 12 cm waarbij de laatste cyclus gemiddeld ca 10 cm lager is ingemeten. Het is niet mogelijk gebleken een omrekeningsfactor te bepalen om de gegevens van de verschillende methodes te kunnen koppelen. Hiermee vervalt de mogelijkheid om cyclus 4 te vergelijken met de anderen maar lijkt ook een verklaring gevonden voor de in het NAMrapport geconstateerde verlaging van de Waddenzee in cyclus 4 van ca 3 cm. In plaats van een verlaging is er dus eerder sprake van een verhoging (van ca 7 cm); een ontwikkeling die ook al door deskundigen op de workshop in Zeegse werd verwacht.</p> <p>Het Periplus rapport constateert ook dat de nieuwe methode van RWS wel betere (meer nauwkeurige) meetresultaten oplevert. De lodinggegevens van cyclus 4 zijn dus beter toegesneden op de toekomstige monitoring. Het grootste nadeel van de overstap op een nieuwe methode is dat de gegevens van cyclus 4 niet gebruikt kan worden voor het schetsen van de (trendmatige) ontwikkelingen in het wad tot aan het begin van de nieuwe waddenwinningen (de nulsituatie).</p> <p>Met RWS vindt nog overleg plaats rond mogelijkheden om de gegevens van beide methodes aan elkaar te koppelen. Maar het lodingprogramma zoals dat door RWS wordt uitgevoerd biedt weinig ruimte voor iets extra's of wijzigingen in de planning.</p> <p><u>Toelichting op meetcampagne Waddenzee 2009 en toepassing luchtfotografie, LIDAR (SK)</u></p> <p>Door SK wordt toelichting gegeven op de uitgevoerde metingen in 2008/2009 van :</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>-6 permanente referentie stations (Terschelling/Ballum/Schier/Borkum/Drachten/Westerbork)</li> <li>-3 permanent monitoring stations (GPS op MGT/ANJ/AME1)</li> <li>-40 clusters van 3 peilmerken in het Wad</li> </ul> <p>Een aantal peilmerken die in 2008 zijn geplaatst leken nog niet stabiel in 2009. (Inmiddels hebben hermetingen plaatsgevonden waaruit blijkt dat betreffende peilmerken stabiel genoeg zijn voor het beoogde doel)</p> <p>Op grond van de meetresultaten is er geen reden om te veronderstellen dat de gebruiksruimte voor gaswinning wordt overschreden.</p> <p>Vliegfoto's/toepassing LIDAR</p> <p>In 2009 is het vanwege diverse contractuele en technische omstandigheden niet gelukt om vliegfoto's te maken. Inmiddels hebben reeds 5 vluchten plaatsgevonden sinds de aanvang van de gaswinning maar slechts 1 vlucht kan als geschikt worden beschouwd. Met diverse partijen (RWS/Arcadis/Deltares/Fugro) is gesproken over alternatieven. Toepassing van LIDAR (ligh detection and ranging) lijkt een goed alternatief voor vliegfoto's maar moet nog nader worden onderzocht op toepasbaarheid in relatie tot de gaswinning. LIDAR wordt door RWS reeds toegepast als aanvullend tool op lodingen voor platen en kwelders. Nauwkeurigheid van de LIDAR techniek is 3 cm/1 sigma.</p>	
3	<p>Vooroverleg met Auditcommissie.</p> <p>Het plan is om 16 maart 2010 een overleg te organiseren met de Auditcommissie, bevoegd gezag, onderzoeksburo's en NAM over de conceptrapportage over het jaar 2009 en een aantal key-monitoring-parameters. Als dit overleg doorgaat wenst de Vz Commissie monitoring waddegas 2006 hier ook bij betrokken te worden.</p>	GW/PW

4	<p>Lijst van onderwerpen die uitputtend aan de orde moeten komen in 2010. (Aanvullende onderwerpen doorgeven aan secretaris) en openstaande punten:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Benthos programma <del>MARES</del> <b>M102</b></li> <li>• Hand aan de kraan systematiek in relatie tot uitkomsten monitoring biotiek in het algemeen</li> <li>• Inzet nieuwe monitoring technieken t.a.v. LV-vogeltellingen (SOVON/webtics en toepassing power analyse) en bepaling oppervlakte wadplaat (RWS lodingen, en vliegfoto's/Lidar)</li> <li>• instandhoudingdoelstellingen/beheerplan Waddenzee/Lauwersmeer</li> <li>• cumulatie effecten met andere (nieuw) gebruik van de Waddenzee</li> <li>• uitkomsten lopende monitoringonderzoeken naar effecten die vergelijkbaar kunnen zijn met effecten van bodemdaling door gaswinning. (bv zoutwinning, onder de Waddenzee, zandsuppleties door RWS/ vaargeulverbreding etc)</li> <li>• aandacht voor nadere toelichting op monitoring geomorfologie</li> <li>• terugkoppeling achterban: hiervoor gebruikmaken van eenvoudige voorgangsrapportage (een paar a4tjes) op te stellen door NAM en te plaatsen op de NAM web site.-</li> </ul>	Allen
5	<p>Volgende vergadering: - 18 maart 2009 - duur: 10.30 uur -12.30 uur (bespreking eerste concepten monitoringresultaten en integrale beoordeling over 2009 )</p>	Allen

Aldus vastgesteld,

J. Hoogland (Vz)

P. van de Water ( Secr.)

Getekend: 18 maart 2010.